Prolog

Kočár se zavražděným vévodou Albrechtem z Valdštejna putoval nejdřív z Chebského hradu do Stříbra, potom po průvodních zmatcích do Valdic, do jím založeného kapucínského kláštera s rodinnou hrobkou a když si odpustíme lidské chápání času, které ho jistě po smrti přestalo trápit, dočkal se tam Josefínských reforem. Klášter byl tehdy po 200 letech zrušen a přestěhovali ho, respektíve skromné zbytky toho, co z jeho tělesné schránky zbyly, do Kaple Svaté Anny v Mnichově Hradišti.

Díky stěhování z něj zbylo, jak už to tak bývá, hodně málo, ale přeci jen. Zbyla po něm aureola neporazitelného vojevůdce, který jde od vítězství k vítězství dokonce i v těch nejbeznadějších situacích a jehož úspěchům se budeme divit donekonečna.

Válka, jejímž byl protagonistou se ale hnala neúprostně dál.

První polovina 17. století patří vůbec k nejdivočejším údobím světových dějin od prvopočátku. A pokud někdo nechápe důvody vedení války, jako například niance mezi náboženskými proudy, ať není v nejmenším na pochybách. Pravým důvodem válek je boj o moc nad tímto světem. A na tomhle veškerá legrace končí.

Kapitola 1.
Porážka Švédů

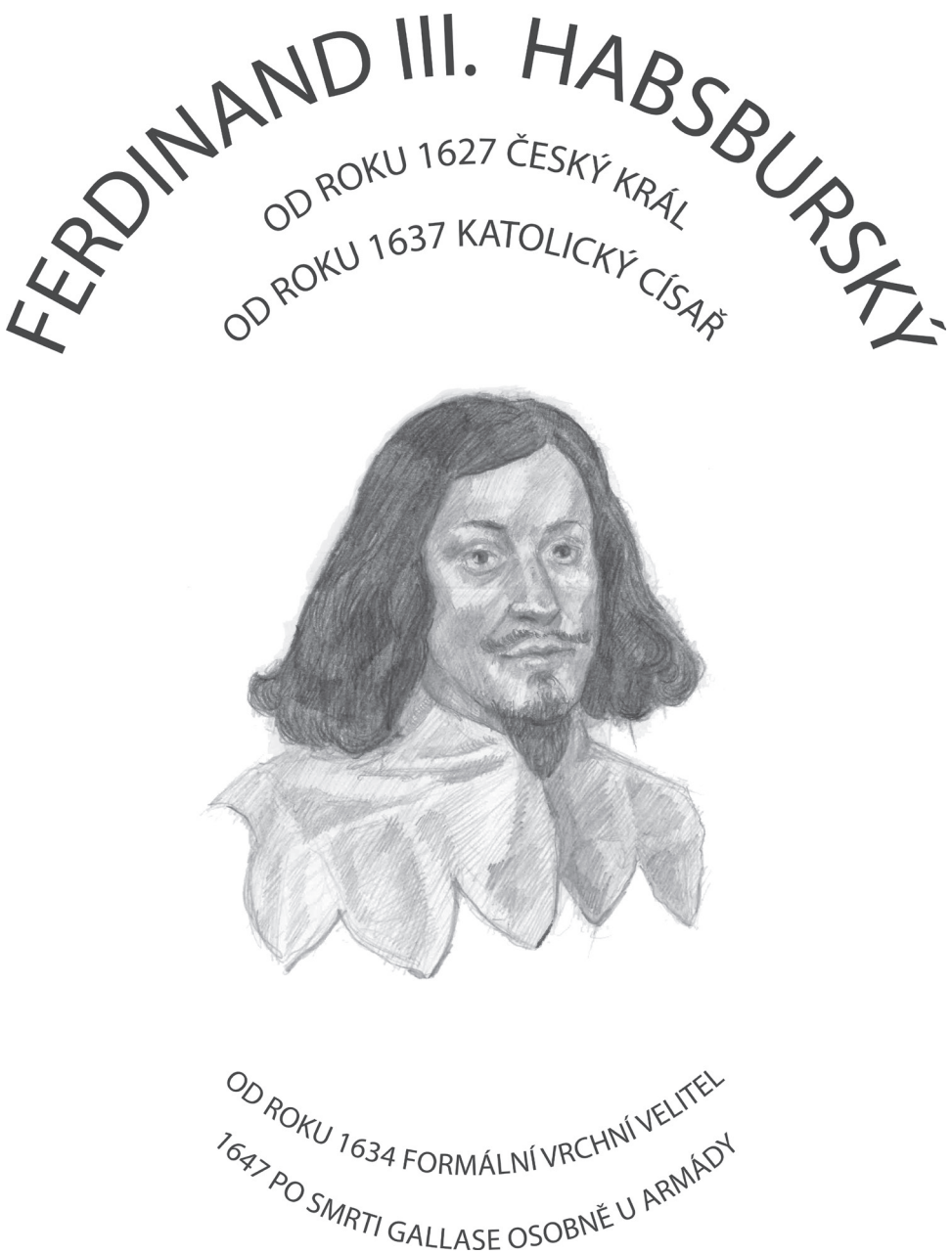

V prvé řadě bylo třeba vyrvat Švédům z rukou Řezno a v dalším pak vyhnat Švédy z celého Bavorska, potažmo z celého jižního Německa vůbec.

Císařská armáda pochodovala rychlým tempem přes Šumavu a Horní Falc právě k tomuto městu. Všem bylo jasné co mají dělat, ale zároveň bylo jasné, že se musí po smrti generalissima Valdštejna přebudovat celá struktura velení armády. A hlavně vyřešit otázku jejího dalšího financování. Císař Ferdinand k tomu svolal do Vídně konferenci a ta jednala mezi 11. Až 30. dubnem 1634. Přítomní byli v prvé řadě generálové Gallas, Aldringen a Colloredo. Piccolomini cítil, že by nebyl vítán, a tak se vymluvil a přítomen nebyl. Za Španělsko tam byl vyslanec Oňate, přítomen byl i bavorský kurfiřt Maxmilián.

Prvním výsledkem konference bylo jmenování vojensky dosud zcela nevzdělaného císařova syna, Ferdinanda III. vrchním velitelem císařské armády. Bez Valdštejna proběhla tato volba bez problémů. Protřelý a diplomatický Gallas nezlobil, stejně to byl on, kdo armádu fakticky vedl.

Dalším poradcem do štábu armády byl jmenován německý velmistr Kašpar ze Stadiónu, toto rozhodnutí naopak velice kritizoval Maxmilián Bavorský, který diplomatický nikdy nebyl a evidentně v tomhle hodlal pokračovat. Ale ten měl zemi okupovanou nepřítelem a tak musel „sbalit kufry" a ustoupit. Nejspokojenější s výsledky konference byl Oňate. Španělsko mělo jisté obavy, jestli císař nebude chtít upřednostňovat obranu vlastních zemí před kolegiální rodovou politikou Habsburků a jestli císařská armáda pomůže při obnovení Španělské pozemní cesty z Milána do Nizozemí.

Nejožehavější byla ale otázka financování. Oňate v této souvislosti všem podsouval svůj argument a to že:„Říše může postavit armádu až šedesát tisíc mužů."

Císař: „To jak uměl Valdštejn financovat armádu, tak to umíme také. A přitom nepřipustíme, aby se naše a Bavorská armáda chovala jako banda pirátů. Ale musíme jednat s rozmyslem. Tažení zahájíme, až bude na jaře v Bavorsku dostatek trávy pro koně. Takže. Hrabě Egenberg, a vůbec mě nedojímá, že už není ministerským předsedou, přispěje ze své kapsy částkou deset tisíc zlatých. Vídeňský biskup pět tisíc, ostatní vládní úředníci po třech tisících. Morava a zbylé dědičné země země Rakouska půjčí dvě stě tisíc."

Císař se spokojeně usmíval, u srdce ho hřálo: „To je balada chodit na poradu a nemít při tom stažený půlky, co nám ten komplikátor Valdštejn zase vyvede."

Ostatní se taky usmívali a jestli si někdo pomyslel něco v tom smyslu:

„Jenom aby to v armádě šlapalo," tak to nahlas nevyřkl ani náhodou.

Slovo si vzal Oňate: „Po smrti naší infantky Isabelly jmenoval král Filip do Bruselu nového guvernéra, infanta – kardinála Dona Fernanda. A naverboval mu na Neapolsku a v Milánsku novou armádu. V prvé řadě k obnovení cesty podél Rýna do Nizozemí. Včetně Kostnice a Breisachu, které mají nyní v rukách Švédi. A nezapomeňme, že Lotrinsko loni obsadili Francouzi."

Císař: „Dobře. Nejdřív vyřešíme Řezno, pak to ostatní. O Řezno se postará císařská armáda. Naši bavorští spojenci se postarají o Bernarda Výmarského. Aby nás u Řezna nezaskočil."

Maxmilián souhlasil: „Pošlu za ním Wertha."

A tak se taky stalo. Gallas oblehl Řezno, Jan Aldringen v jižním Německu blokoval Švédy, toho času rozložených kolem Bodamského jezera. Ti měli snahu přijít Řeznu na pomoc.

Mezi tím, 13. května porazil Armin z Boizenburgu v čele Saské armády Colloreda u Lehnice a Arminův spojenec, švédský generál Johan Banér postoupil až k Litoměřicím v severních Čechách. Nymburg Švédi během této invaze vypálili a zcela vyvraždili. Jenom díky tomu, že

se tito dva velitelé nemohli vystát, se nedostali ještě dál. Banér byl poslán k Frankfurtu nad Odrou, který 2. června dobyl a pak se vrátil k Praze.

Gallas, kterého chtěl Ferdinand původně poslat do severní císařské armády, protože Colloredo nebyl ani ničím vyjímečný ani oblíbený, se v obavách obrátil na císaře: „Kam až tohle může zajít ?“

„Nenechme si od nich vnutit jejich taktiku v Čechách. Nejdřív Řezno.“ Rozhodl císař.

26. července 1634 císařská armáda po několikatýdenním obléhání Řezno dobyla.

4 dny před tím, když císařská armáda bránila příchodu švédských posil z jižního Německa, padl na okraji Landshutu, na přechodu přes řeku Issar generál Aldringen. Tak to ve válce chodí. Střílí se všude a hodně, pak padne jedna zbloudilá rána a je po všem.

Císařská armáda přišla o dlouholetého úspěšného velitele a postihlo to ještě víc i Gallase, protože přišel o svého švagra. Aldringenův pluk pak Ferdinand svěřil Lotrinčanovi Janu Beckovi a předali ho i s novým velením Amfarskému a Náchodskému vévodovi Piccolominimu do Španělského Nizozemí. Přes zimu 1634-35 byl ale jeho vrchním velitelem stále Gallas.

Ferdinand se obrátil na Gallase, se kterým vytvořil v této chvíli nerozlučnou dvojici: „A teď je čas poslat pomoc do Čech a do Slezka.“

Gallas: „Jsme připraveni. jedenáct pluků, to by mělo stačit.“

Ferdinand: „Pojedu s nimi já osobně.“

Gallas: „My ale musíme myslet na další postup do jižního Německa.“

Když ale došla Ferdinandovi zpráva že Armin i Banér spěšně ustupují, nechal v Čechách jen několik pluků a vrátil se za Gallasem.

16. srpna dobyl Gallas Donauwürth. Bernard Výmarský se švédským generálem Gustavem Hornem, kteří se rovněž neměli v lásce oba rychle pochopili, že jim teče do bot a spojili svoje armády téhož dne u Günzburgu.

Axel Oxenstierna, švédský kancléř a vrchní politický vyslanec švédské říšské rady v Německu, byl momentálně na sjezdu protestantského, heilbronského spolku ve Frankfurtu nad Mohanem, dobře pozoroval, co se na Švédy v jižním Německu chystá. Do čela švédské armády jmenoval generála Gustava Horna. Kandidátů bylo několik, ale těžko říct, kdo by měl být ten pravý. Všichni válčili ještě po boku Gustava Adolfa. Ale tenhleten Horn se jmenoval navíc taky Gustav. Tak proč by to neměl být zrovna on.

Oxenstierna tedy vydal příkaz pro armádu: „Udržet Nördlingen v našich rukách za každou cenu."

V Nördlingenu se totiž měla sejít císařská armáda Ferdinanda III., které neoficiálně velel Gallas a z jihu mu šla naproti armáda Dona Fernanda, bratra španělského krále a zároveň nového kardinála – infanta určeného pro Španělské Nizozemí. Tito měli jedenáct tisíc mužů, Španělů a Italů a přidala se k nim ještě tisícovka přeživších z hladem a nemocemi zdecimované armády španělského vévody Feria. Dalších deset tisíc měl Ferdinand III. a navíc tu bylo osm tisíc pět set Bavorů. Po smrti Jana Aldringena je převzal Karel IV. Lotrinský, synovec Maxmiliána Bavorského, který přivedl ještě navíc svoji vlastní posilu. Dohromady měli asi padesát děl a navíc pět tisíc jezdců.

Hornovy a Výmarského protestantské síly se odhadují jen na dvacet dva až dvacet čtyři tisíc mužů. Takže katolíci byli ve značné přesile. I když část katolických sil zůstala v pozicích kolem obleženého Nőrdlingenu. A pokud by se císařské armády pokusily městečko dobýt, začnaly by ho jistě ne malými silami obléhat.

Kancléř Oxenstierna se ve vojenských záležitostech moc neorientoval, ale jeho přání bylo pro novopečeného velitele Švédů přímo neoddiskutovatelným rozkazem.

„Nenechat padnout Nőrdlingen do rukou nepřítele."

Mezitím se spojila Bavorská armáda Jana z Werthu se Španělskou armádou kardinála Fernanda a spěchala za císařskými k Nőrdlingenu. Tam pak obsadili kopec Albuch kousek na jih od městečka.

Gustav Horn si byl vědom, že jeho armáda je slabší, ale spoléhal zároveň, že část císařských sil je vázána přímo obléháním. A kdyby se i přes to od hradeb chtěli hnout, vpadli by jim obránci města do zad.

Setkání Dona Fernanda a Ferdinanda III. bylo okázalé. Gallas se dokonce před kardinálem – infantem hluboce uklonil a políbil mu ruku. Ale když obě korunované hlavy, kterým bylo v té době jednomu jako druhému kolem pětadvaceti let, pozorovaly soustřeďování vojsk, požádaly Gallase, aby bitvu vedl on. Ten to ochotně přijal. Pak stejně jen posílal příchozí jednotky na nejohrožeňější místa.